

lvasó

A kistarcsai és a nagytarcsai egyházközség havilapja

TRIANON SZÁZÉVES ÖRÖKSÉGE

Trianonban kell keresni Európa 20. századi tragédiáit. A vesztes fél meghallgatása nélkül aláírt „békeszerződés” nemcsak a Magyar Királyságot döntötte romba, hanem megpecsételte Európa jövőjét is. Az eltelt évszázad alatt számos politikus szavá tette ezt.

A trianoni döntés számokban: Magyarország területeinek kétharmadát veszítette el.

Trianon az első világháború győztes nagyhatalma, az Egyesült Államok soha nem ismerte el, a diktátumot Wilson elnök nem írta alá. (Kerüljük a hétköznapi szóhasználatban általánosan elfogadott trianoni békeszerződés megnevezést. A szerződés jogi meghatározás szerint „két fél egybehangzó akaranyilvánítása”. Trianonban a vesztes felet meg sem kérdezték, a megelőző tárgyalásokon részt sem vehettünk, így az nem szerződés, még kevésbé békeszerződés.)

A trianoni döntéseket az amerikai győztesek mindenkor szűk látókörű, sovinizmusból táplálkozó, bosszúálló és erkölcstelen diktátumnak tekintették.

Figyelmet érdemel, hogy a Németországot tönkretenni hivatott versaillesi szerződést az amerikai tárgyalódelegáció vezetője ugyan aláírta, de miután hazavitték a szöveget, az amerikai törvényhozók döbbenet találták magukat szembe azzal, hogy az európai szabadságért elesett amerikai katonák életüket egy elfogadhatatlan francia diktátumért áldozták fel. 1920 márciusában az USA Szenátusa megtagadta Versailles ratifikációját, így az mindössze érvénytelen papír maradt. Különösen az úgynevezett

vétkeességi klauzula háborította fel a tengerentúli honatyákat, amelyet Versailles lélektanilag legveszélyesebb, teljességgel elfogadhatatlan pontjaként értelmeztek. E szerint a világháború kitöréséért kizárólag Németország és Ausztria–Magyarország voltak a felelősök. Egy ilyen állítás a történelem egész korábbi menete során elképzelhetetlen volt. A háborút a történelem velejárójának tekintették, amelyet az egymással összeütközésbe került érdekek váltottak ki, és következésképpen azok magától értetődő következmények voltak. A vesztes felet erkölcsileg nem bélyegezték meg. 1921-ben az USA Németországgal a többi nagyhatalomtól függetlenül külön békeszerződést kötött, és ezzel elhatárolta magát a francia diktátumoktól. Az ezt követően kialakított „izolacionista Európa-politikájához” következetesen ragaszkodott, egészen 1941 decemberéig, a Pearl Harbort ért japán légitámadásig.

Huszonötmillió új kisebbség

Az első világháborút mindazonáltal nem csupán a legyőzöttek, Németország és Ausztria–Magyarország veszítették el. A világháborút egész Európa elveszítette, ide értve a győzteseket is. Eu-

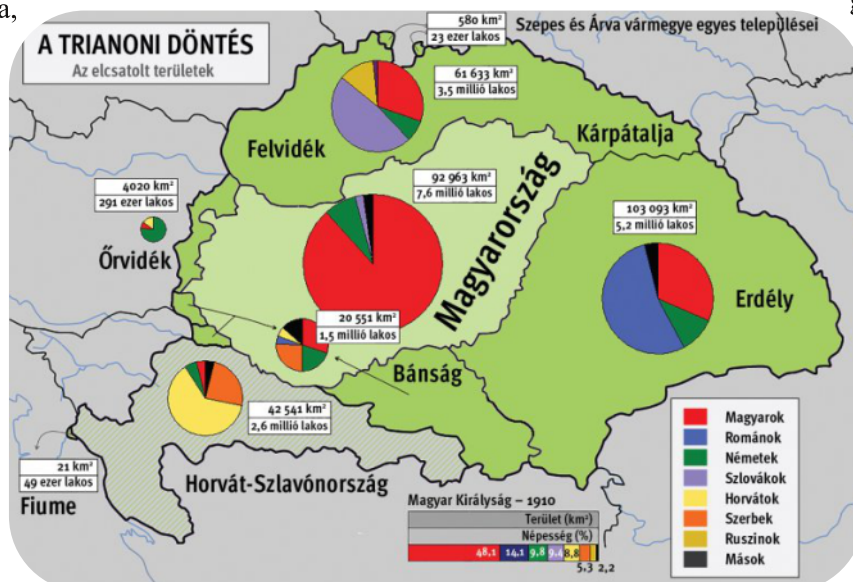
Tartalom:

A majdnem az	4
Találkozás a szentségi Jézussal	5
Emlékezés	5
Tanító néni elment	6
Beszámoló a testületi ülésről	8
Élet karantén után – humor	8
Ünnepeink	8

rópa két évezred szakadatlan dominanciáját követően kiszorult a világpolitikából. 1918-at követően Európa többé már nem volt aktív alakítója a világpolitika döntéseinek, hanem csupán kiszolgáltatott tárgya. A döntéseket Versailles–Trianon után Európa feje fölött hozták, a két világháború között Washingtonban, a második világháború után pedig részben Washingtonban, részben pedig Moszkvában.

A két vesztes hatalom tönkretételével egyúttal szétzúzták a kontinens gazdasági motorját is. 1919–1939 között a Szovjetunió ipari termelése 600, az USA-é pedig 300 százalékkal nőtt, ez alatt az európai átlag mindössze 40 százalék volt, ami jól mutatja a kontinens gazdasági térszűkítésének mértékét. A szövetségek későn ébredtek rá, hogy a gazdaságilag tönkretett legyőzöttek nyomorúsága immár saját társadalmuk és gazdaságuk biztonságát is veszélyezteti.

A világpolitikai és a gazdasági tönkretétel mellett a nemzeti kérdés volt a harmadik terület, ahol máig sem jótett károkozások, mérhetetlen igazságtalanságok történtek. A brit tárgyalódelegáció tagja, Harold Nicholson így értékeli Béketerem-

tés című könyvében: „abban bízva jöttünk Párizsba, hogy egy új, igazságos rendet hozunk létre, és azzal a meggyőződéssel távoztunk, hogy csupán még jobban összegubancoltuk a régit”.

Neville Chamberlain brit miniszterelnök 1924-ben: a trianoni diktátum eredménye nem béke, hanem egy új háborútól való rettegés lett”.

Lloyd George brit miniszterelnök 1929-ben: „a teljes tárgyalási dokumentáció, amelyet francia szövetségeseink Trianonban rendelkezésünkre bocsátottak, csaló hamisítványok voltak”. A közép-európai térség etnikai határai és az ott élő népek földrajzi elhelyezkedése olyannyira bonyolult átfedéseket mutatott (és mutat jelenleg is), amely eleve kizárta az új nemzetállami törekvések igazságon alapuló rendezését. Következésképpen a győzteseket akkor is megoldhatatlan feladat elé állította volna a helyzet, amennyiben törekvéseiket a jogszerűség irányította volna.

Susan Carruthers neves brit történész a Világpolitika globalizációja című könyvében így ír: „az új területi rendezés legalább annyi gondot és problémát okozott, mint amennyit megoldott. Mintegy harmincmillió ember jutott új nemzetállamhoz, miközben huszonötmilliónyt kényszerítettek kisebbségi létre ezekben a tökéletlen új nemzetállamokban”.

A népek új börtönei

Henry Kissinger, az Egyesült Államok korábbi külügyminisztere Diplomácia című átfogó művében kemény szavakkal ítéli el Trianon és Versailles igazságtalanságait. A diktátumot az amerikai utópia és az európai paranoia rossz keverékének tartja. Idézi Wilson elnök 1918. január 18-án elmondott beszédében megfogalmazott és a történelmi magyarság számára napjainkban is olyannyira aktuális Tizennégy pontját, amelyben a következő áll: „Auszttria–Magyarország népeinek biztosítani kell a lehetőséget az autonóm fejlődéshez”. A világháború győztes nagyhatalmának vezetője ezzel kijelölte az új európai fejlődés alapelvét, vagyis az autonómiához való jogot. A Párizs környéki tárgyalások során azután a wilsoni rendezés alapelveinek valamennyi pontját szisztematikusan megsértették.

A tárgyalásokon a legyőzött országok képviselői nem vehettek részt(!), és a győzteseknek a koncon való marakodása nem jogokról és elvekről, hanem minél nagyobb területek megszállásáról, évszázados államok feldarabolásáról és a politikai határok önkényes tologatásáról szólt.

A konferenciákon részt vevő győztes delegációk a tartós béke megteremtését szolgáló bármiféle előzetesen kidolgozott napirend nélkül tárgyaltak, 58 különböző bizottságban összesen 1646(!) ülést tartottak, amelyek során lényegében kizárólag területszerzési kérdésekkel foglalkoztak.

Trianon legfőbb rendezési elveként arra hivatkoztak, hogy „Ausztria–Magyarországot, mint a népek börtönét, fel kell számolni”. Kissinger értékelése szerint ugyanakkor a felszámolt közép-európai hatalom helyén népek újabb börtöneit hozták létre. Ezek mindegyikében egy-egy „uralkodó nemzetet” teremtettek, amelyek alá nagyszámú „segédnemzetet” kényszerítettek be.

Kissinger Csehszlovákiát, hasonlóan a többi osztrák–magyar utódállamhoz, ugyanolyan soknemzetiségű tákolmányként minősíti, mint maga a Monarchia volt. Eszerint a 15 milliós „csehszlovák népeiségben” az uralkodó nemzet, vagyis a cseh kirívó kisebbségben volt, és a lakosság több mint egyharmada nem volt sem cseh, sem szlovák. Az új állam iránti szlovák elkötelezettség is már a kezdetektől fogva rendkívül kritikus volt. Jól mutatja ezt, hogy Andrej Hlinka, a Szlovák Néppárt elnöke 1925. június 4-én elmondott beszédében így nyilatkozott: „mindannyiunk lelkében lobogjon a magyarsággal közös haza emléke, mert az ezeresztendő magyar uralom alatt sem szenvedtünk annyit, mint a Trianont követő cseh megszállás hat éve során”. A szlovák elégedetlenség bizonyítékául szolgáljon az 1939-ben, majd 1992-ben sietve kiharcolt önálló államalakításuk. A csehek által megszerzett államalakulatba Trianonban három és félmillió németet, egymillió magyart, hatszázezer lengyelt és több százezer további kárpátaljai népcsoportot (ukrán, ruszin, rutén, zsidó, moldvai stb.) préselték be. A megoldás tarthatatlanságát jól jellemezte, hogy ezek az elszakított nemzetrészek eredeti anyaországokkal

határos területen éltek, ami magától értetődővé tette reintegrációs törekvésüket, különös tekintettel a Wilson által megfogalmazott autonóm önrendelkezési jogokra.

A jugoszláv és román „modell”

Jugoszláviának szerb uralom alatt történt megteremtése még bonyolultabb összefüggéseket mutatott. Korábban még sohasem préselték egyetlen államalakulatba egymástól ennyire eltérő kultúrával és történelmi hagyományokkal bíró népet. A délszláv államot mindenekelőtt kettévágta a Róma–Bizánc-tengely, az a történelmi törésvonal, amely a Nyugat- és a Kelet-római Birodalom között húzódva szétválasztotta a katolikus és az ortodox vallást, a latin és a cirill íráskultúrát. További teherként jelentett, hogy a létrehozott Jugoszlávia népei tragédiákkal sújtott, bonyolult történelmük során sohasem éltek egyazon politikai egységben. Szlovénia „Ausztria örökös tartományaként”, Horvátország pedig az ezeréves Magyar Királyság tagjaként integrálódott a római kereszténységet valló Európába. A magukat Nagy Sándor leszármazottainak tekintő macedónokon túlmenően ebbe a művi létesítménybe kényszerítettek további jelentős erőt és Európa számára idegen világot képviselő mohamedán vallású népeket, a kosovárokat és a bosnyákokat. Trianon igazságtalan rendezésének számláját 1941-et követően egy újabb, az 1991-ben kitört véres „délszláv háború” során nyújtották be.

Trianon Romániában is etnikailag és vallási téren egyaránt erőteljesen megosztott, többnemzetiségű államot hozott létre. 1918-at megelőzően Romániában a teljes lakosságnak csupán 8 százalékát tették ki a kisebbségek, amely számarány Trianon eredményeként meghaladta a 35 százalékot, a teljes lakosság több mint harmadát.

A párizsi döntéshozókat legkevésbé sem érdekelte, hogy azonnal beindultak a „homogén román nemzetállam” megteremtésére irányuló erőteljes „nagy román” asszimilációs erőfeszítések. Ennek lényege: a kevésbé kialakult nemzeti karakterrel rendelkező etnikumok irányába a beolvasztás, míg az erőteljesebb történelmi karakterrel rendelkező magyarok és szászok irányába az ellenségképre épített kirekesztő politika.

Trianonban Románia a történelmi Magyarország területéből nagyobb részt (107 ezer négyzetkilométer) kapott, mint a jelenlegi Magyarország területe (93 ezer négyzetkilométer). Az eltérő nemzetrészek közötti viszonyokat tovább bonyolította, hogy az elszakított területek egyházi struktúráját a középkori Erdély szabad szellemisége alakította ki, amelyben az ortodox és görögkatolikus románok mellett jelentős számú római katolikus, evangélikus, trinitárius, unitárius magyarok, szászok, örmények, továbbá zsidók, sőt olyan székelyek is éltek, akik szabad elhatározásból a zsidó vallás rítusait követték (szombatosok). Bocskai István fejedelem bölcsen ismerte fel, hogy Erdélyben csakis úgy lehet békét és virágzó gazdaságot teremteni, ha biztosítva van valamennyi vallás szabad gyakorlása.

Bocskai nagyságát az európai vallás-szabadság letéteményese, Svájc napjainkban is tisztelettel őrzi. Érdemes elmenni Genfbe, a Reformátorok falához, ahol Luther, Kálvin, Zwingli és a vallásszabadság többi apostolának szobra mellett ott áll Bocskai István szobra is.

Végül Trianon területi döntéseinek igazságtalanságát mutatja, hogy az ezer évig Szent István koronájához tartozott „őrségi határvidéket”, a mai Burgenlandot az első világháború kirobbantásáért felelős Ausztria kapta meg.

Legyőzni, de nem tönkretenni

Kissinger szigorú Trianon-kritikáját a napóleoni háborúkat lezáró, 1815-ös bécsi béke premisszájából vezeti le. Hangsúlyozza, a béke eredményeként Európa történelmének leghosszabb békés korszakát élte meg. A nagyhatalmak között pontosan száz évig nem került sor kontinentális méretű háborúra. A kialakított nemzetközi rend nem az elrettentésre és az erővel való fenyegetésre támaszkodott.

A győztesek (poroszok, osztrákok, angolok és oroszok) könnyűszerrel feldarabolhatták, tönkretehatték és megalázhatták volna Franciaországot, de nem ez volt a céljuk. Az akkori győztesek békét akartak teremteni.

Bölcsen tudták, hogy az igazságtalanság és a bosszú sohasem lehet a tartós béke alapja. Mivel a rendezésben nem voltak sem győztesek, sem vesztesek, ezáltal olyan egyensúlyt tudtak te-

remteni, amelyet egyik fél sem akart felborítani. A béke az európai hatalmak között közös érdekeket és közös értékeket alakított ki. Közöttük nem csupán katonapolitikai, hanem erőteljes morális egyensúly is fennállt. Az amerikai külpolitika korábbi irányítója bátran kimondja: „ha a győzteseket Versaillesban és Trianonban hasonló bölcsesség vezette volna, minden bizonnyal sohasem tör ki a második világháború”. Kissinger bírálatát az ízig-vérig francia hazafi, *Ferdinand Foch* marsall, az első világháborúban harcoló francia hadsereg főparancsnoka már évtizedekkel korábban megfogalmazta, így értékelt: „Uraim, Versailles és Trianon nem békekötés, hanem mindössze egy húsz év-re szóló fegyverszünet”.

Katona létére bölcs ember is volt. Pontosan ennyi idő múlva, 1939-ben kitört a második világháború. Azt a rendezőelvet, hogy az igazságtalanság csakis igazságtalanságot, a gonoszság pedig gonoszságot szül, maga Roosevelt elnök is magáévá tette. Hasonló erkölcsi alapon fogalmazta meg világháborús hitvallását az őt követő *Harry S. Truman* is: „ellenségeink, Németország és Japán felett totális győzelmet arattunk, megadásra kényszerítettük őket, de nem kívántuk azokat sem megaláznai, sem tönkretenni. Győzelmünket követően haladéktalanul segítettük őket a talpra állásban, a demokratizálásban és a nemzetek közösségéhez való mielőbbi reintegrációjukban.” Trianon szűk látókörű döntéshozóinak szóló, száz évvel megkésített üzenete: e két legyőzött hatalom azóta is töretlenül az Egyesült Államok leghűségesebb, rendíthetetlen szövetségese!

A magyar álláspont

A magyar kormány 1920. november 15-én betérjesztette a trianoni diktátum ratifikációját szolgáló előterjesztést. Az előterjesztés hangsúlyozza: „A Trianon által ránk kényszerített diktátum nem felel meg annak az alapvető nemzetközi jogelvnek, amely előírja, hogy a szerződéseket a felek szabad akaratuk alapján, kölcsönös megegyezés eredményeként alakítják ki.” A magyar nemzetgyűlés Trianon diktátumainak törvénybe iktatásakor a következő jogfenntartó nyilatkozatot tette: „a Nemzetgyűlés, midőn Trianon törvénybe iktatását elhatároz-

za, kimondja, hogy ezt az okmányt valótlán adatokon alapulónak, igazságtalannak és az emberiség közös érdekeibe ütközőnek tartja, hogy az nem tények és az érdekek kétoldalú megvitatásának és az ebből folyó egyetértésnek az eredménye, hanem idegen akaratnak reánk való erőszakolása. A Nemzetgyűlés csupán ennek az ellenállhatatlan kényszernek engedve járul annak ratifikálásához, és e tényével nem róhat kötelezettségeket azokra a területekre, amelyek benne képviselve nincsenek.”

Epilógus

A jövő egységes Európáját megteremteni hivatott integrációs folyamatot elindító, a két egymást követő világégés tragikus eseményeit átélő bölcs államférfiak – *Charles De Gaulle*, *Konrad Adenauer*, *Robert Schuman* és a többi alapító atya – elhatározták, hogy olyan Európát teremtenek, amely egyenjogúságra épülve, a hagyományosan sokszínű nemzeti kultúrák teljes szabadságát biztosítja. Jean Monnet intő szavai arra is utalnak, hogy mindehhez nagyfokú bölcsességre és egymás iránti toleranciára van szükség. Figyelmeztet, rajtunk múlik, hogy „e gazdag sokféleség és sokszínűség a mi erősségünk lesz-e, avagy továbbra is Európa csapdája marad”.

Az uniós tagországok közötti korábbi (Versailles, Trianon) merev politikai elválasztó határok felszámolása, „Schen-genland” megteremtése sokat segített a korábbi vétkek és fájdalmak enyhítésén.

A Wilson által javasolt autonómia lehetővé tenné, hogy Trianon hibáit ne kelljen területi követelésekkel, határmódosításokkal orvosolni.

Az Európai Unió vezetői azonban ebbe az irányba még nem indultak el. Még hosszú az út, sok a teendő. Számunkra alapvető igény, hogy mindazok a Trianon által elszakított területeken élő magyarok, akik száz esztendő keservei, megaláztatásai és meghurcoltatásai ellenére továbbra is magyarok kívánnak lenni, hadd maradjanak meg magyarnak, szabad európai polgárként, emelt fővel őrizhessék meg anyanyelvüket, kultúrájukat, vallásukat, hagyományaikat, vagyis önazonosságukat.

Dr. Mohi Csaba
nyugalmazott nagykövet
erdelyinaplo.ro

AMI MAJDNEM AZ, AZ NEM UGYANAZ!

(...) *Olvashatjuk a gödöllői Premontrei Szent Norbert Gimnázium falának feliratán és egészen idáig fel se fogtuk a gondolat legmélyét, valódi mondanivalóját!*

Két hónapja elszakított minket a járványhelyzet a megszokott életünk-től, a szokásos kapcsolódási formáinktól, a közösségi élettől meg különösen. Azóta egy olyan terepen próbálgatjuk „terepjáróinkat”, amiről nem tudjuk mennyire meredek, mennyire lehet mély az iszapos területen a mocsár, kikkel vagyunk a versenyre beállítva és legfőképp azt nem tudjuk, hogy milyen távol van a cél? Ilyen körülmények között az úton maradni és a célba is beérni nem kis kihívás, nem egyszerű feladat!

Évek óta a közösségi életünk átalakulásában többször előkerült a „sejt szintű” növekedés gondolata, lelkisége: hogy először a házastársi, a családi életünkben erősödjünk, majd utána a kis közösségek szintjén kapcsolódjunk és csak ezután bátorodjunk tovább.

Az a törvényszerűség, ami a kicsikben működőképes, az a nagy egész menetrendjét, létmódját is meghatározza, egyensúlyban tartja.

Szent II. János Pál pápánk gondolatával élve: *Amilyen a család, olyan a nemzet és olyan az egész világ, amelyben élünk.*

Ezt a lelkületet a családok papája azért szerette volna igazán mélyen a szívünkre helyezni, mert ebben molekuláris szinten rejtve van a teremtettségünk nagysága, csodája.

Két hónappal ezelőtt, amikor elkezdődtek az online szentmisék, az online csoportok és a telefonos kapcsolattartásnak a napjai, hetei, akkor a legtöb-

bünkben nem is tudatosult, hogy ez a hirtelen ránk szabaduló sok lehetőség és szabadidő mekkora esély, de vesztély is lehet. Sokan fel se fogtuk, hogy mindaz, aminek örülünk, vagy amitől megijedtünk, az nagyon kétesélyes: ha tudunk a hozott értékrendünk szerint egy rendet felállítani s azt élni, akkor a lehető legjobbat tudjuk kihozni belőle. Azonban, ha nincsen arra mintánk, hogy hogyan bánjunk jól az idővel és egymással, kitől kérjünk segítséget, ha elakadunk útközben, akkor nagyon nehézkesé tud ez a sokrétű bizonytalan-ság válni.

A napi áldozók és akik a kiscsoportos összejeveletekből havonta töltöttek, ők azért megszenvedték a szokásos találkozások hiányát, eme források elvesztését. A sivatagban a hiányok megfogalmazóinak minden követ megmozgattunk, hogy valamit átmentsünk a megszokott minőségből, erőforrásból a mostani helyzetre. Szemléltük imában az új helyzetet és keresgéltek minden rendelkezésben azt a kreatív találkozási formát, hogy a lélek éltetése és a test karban tartása is megmaradhasson, hogy ezáltal észre is vehessük, ha valaki komolyabb gondokkal küzd. (Valljuk be, azért nem mindenki egyforma „örömmel” hordozza ezt a járványhelyzetet! Sokan fogcsikorgatva élnek az átalakult életformát több területen is, de ez csak akkor derül ki, amikor lelkileg „egészen közel” megyünk egymáshoz.)

Öröm volt összekapaszkodni, jó volt beszélgetni egymással, az idő előrehaladtával a szabadban jó volt látni is egymást, majd a korlátok lazulásával megható élmény volt a templomban együtt imádkozni. Az áldozások lehetősége felcsillantotta mindenkiben a reményt, hogy a sivatagban az oázisok valóban léteznek. Most már képesek vagyunk tisztán látni azt is, hogy az a kapcsolat nélküli világ, ami a vírus-helyzet előtt volt, s ami jelen pillanatban egy „online valóság”, az nem éppen éltető sem a gyermekeink, sem a mostani generációk számára!

Hetek alatt a napnál is világosabbá vált, hogy ezek a félig élő találkozások nagyon messze vannak attól a valóságtól, amit mi természetes ÉLETNEK hívunk! Hiánypótlásra átmenetileg gyönyörűséges lehetőségek, de az élő kapcsolódás, a Jelen-valóságában benne levés, a minden érzékszervvel rácsatlakozás a másik emberre, online és telefonon nagyon nehézkesen megy. És nem csak nehéz, hanem nagyon töredékesen működik!

Most talán jobban megértjük az Euchariszta lényegét: nem egyszerű emlékezésre buzdít minket Jézus, nem arra hív, hogy úgy tegyünk, mintha... hanem a test és vérről való egészen közeli élésre. Fontos, hogy lássuk, halljuk, szagoljuk, ízleljük s szívünkbe zárjuk ŐT, hogy közösséggé formálódjunk Általa, Vele és Benne!

„Ó, Te vagy Uram, vágyam és örömöm, Te vigyázol rám!”

Bálint Brigitta lelkigondozó

Fotó: Annusné Nagy Katalin, videó

Óáltala, ővele és őbenne.
A tiéd, mindenható Atyaisten

TALÁLKOZÁS A SZENTSÉGI JÉZUSSAL

Kedves Testvérek! Szerintem sokunkat megviselt ez a rendkívüli helyzet- Az életünk meglehetősen felfordult, a szívekbe némi aggodás költözött, ne is tagadjuk. Családok mindennapjait írta át e járvány. Amennyire tudtunk, elzárkóztunk egymástól, főleg idős szeretteinktől. A gyermekek otthon maradtak, a szülőkre a napi megélhetés gondjai mellett a gyermekek tanulásának irányítása is ránehezedett. Jött a sok bizonytalanság, kétség, nem tudtuk – sőt most sem tudjuk – mit hoz a holnap. Hitünk próbája ez az időszak. Megéltük az emberi lét kiszolgáltatottságát. Parányok vagyunk! Így legtöbbször imádkozni is tanított ez az időszak, bízni, kérni, az Irgalmas Isten oltalmába ajánlani magunkat. Nekem az elszigeteltség, a személyes emberi kapcsolatok hiánya is nagy megpróbáltatás volt, de a legnagyobb veszteségnek a szentmiséhez, szentségekhez való járulás hiányát tartottam.

Míntha a szomjazó cserepes ajka elől vették volna el a hűsítő forrásvizet! Ekkor értettem meg igazán, mi a lelki szárazság, az Úr jelenléte utáni vágyakozás.

Senki ne gondolja, hogy afféle ájtatoskodó, templomban sokat sürgő-forgó lélek volnék. Dehogy! Ám a vasárnapi szentmise egész hetem csúcspontja, ahol lehettem a terhet és az Úr jelenlétében töltekezhetem. Ezért volt nekem nagy csapás, hogy a szentmiséken nem vehetünk részt személyesen. Pedig számos gyönyörű, felemelő szentmisét hallgathattunk az online közvetítések által. Én az igazira vágytam. Arra, hogy ott lehessenek, hogy az Oltáriszentségben lévő Jézust magamhoz vehessem. „Nem vagyok méltó, hogy hajlékomba jöjj” Mennyire átéltem ezt!

Ezért volt óriási boldogság, amikor éppen anyák napján megáldozhattam a kistarcsai templomban. Olyan katarzisz volt, mint régen az elsőáldozásom. Én felnőttként lettem elsőáldozó, egy nagyon megfontolt és tudatos döntés eredményeként. Most, a járvány időszakának legnagyobb öröme volt számomra a szentségi Jézussal találkozni! Hála és köszönet érte! Életem legszebb anyáknapi ajándéka volt!

Vallomásomat is azért osztom meg a testvérekkel, hogy közösen gondolkodjunk el: kicsoda nekem Jézus? Fel tudom-e fogni, sejtem-e, mekkora kegyelem áldozni, az Oltáriszentséggel találkozni? Mekkora lehetőségünk van, letenni a terhet a szentgyónásban? Emberi ésszel ezt felfogni ezt nem is lehet... csak leborulva megköszönni, hogy újra megnyílnak a templom ajtók.

Irgalmas, emberszerető drága Urunk és Miasszonyunk, a boldogságos Szűz Mária! Oltalmatokba ajánljuk hazánkat s az egész világot. Kérjük irgalmas szeretettel állítsátok le a járványt!

Mindenható Istenünk, te vagy menedékünk és erősségünk. Nemzedékek tapasztalták segítő hatalmat minden bajukban. Állj most minden ember mellett, akit érint ez a megpróbáltatás. Erősítsd bennünk a hitet, hogy mindannyiunknak továbbra is gondját viseled! Köszönjük, hogy végtelenül szeretsz minket. Köszönjük, hogy a templomajtók is megnyílnak, és újra együtt lehetünk! Ámen

Rónainé Krisztina

EMLÉKEZÉS

A hatvanas években sokat jártam a ferencvárosi Bokréta utcai kápolnába, ahol emlékezetem szerint *Körtvélyesi István* atya misézett. Akkor azt hittem, hogy ott nem nagyon lehetek szem előtt, ami az állás-pályázatok elbírálásánál nem látszott lényegtelen szempontnak és bizonyára szerepet is játszott, mert a „Párt” olyan volt mint a vasárnapi rádióműsorban a bohóc („Bukfenc mindent tud”). Így azt is tudhatták rólam, hogy *Szabó István* jezsuita atyánál is jártam, aki pedig különben a Tömő utcai Béke királynéja kápolnában misézett. De most ennél érdekesebb összefüggésre szeretném föl hívni a figyelmet. A napokban *Salkaházi Sárára*

emlékezünk, akit a nyilasok éppen ezen a helyen, a Bokréta utcában fogtak el és öltek meg (más adatok szerint a Dunába lötték). Ma már hiába keressük a kápolnát, régen megszüntették, s ami még szomorúbb, emléktábla sem emlékeztet a ház falán (helyén?) a megrendítő eseményre. Úgy tudom, az épületet a metró építése miatt bontották le (bár nincs túl közel az Üllői úti metróhoz).

Elgondolkoztató az események alakulása, de mindenképp alkalmas az idő, hogy a bátor, önfeláldozó katolikus újságíróról és vértanú társairól megemlékezzünk.

Szám László dr.

Csíksomlyó csodái

2016. május 31.

Szürke felhők gomolyogtak,
A hegy ködben pipázott,
Buszunk mellett haladt el
Sok hálás szívű zarándok.

És akkor, onnan, fenn az Égből,
Fényár borult rá a völgyre,
Csoda látvány a sötétből,
Hogy Utunkat kijelölje.

Mentünk aztán fel a hegyre
Imák szálltak, ének zengett,
A Nyeregben sokan voltunk,
Voltak ezek, majd százezrek.

Odafenn így egygé váltunk,
Múltunk, jövőnk,
Magyarságunk,
Összekulcsolt két kezünk,
S őket féltő énekünk.

Amikor az áldást vártuk,
Az atyától, földi létből,
Bőrünkre szent harmat hullott,
Bársony permet fent, az Égből.

Soha seholy nem szólnak úgy
A himnuszok, mint ott a hegyen...
Magyar szívvel szólt a fohász
Add Istenem, hogy úgy legyen!

A buszban, úton hazafelé,
Visszanéztünk le a völgybe,
Melyet felhők, s fény karöltve
Csodás szivárvány zárt körbe.

Valaki így búcsúztatott,
A harmadik Égi jelle!
Köszönjük, hogy ott lehettünk.
Csíksomlyó, Te földi szent hely!

Jávor Mária

TANÍTÓ NÉNI ELMENT

Evangélikus egyházi szertartás keretében búcsúztak a nagytarcsaiak *Molnár Lajosné Hajdú Margittól*. Csaknem kétszázan gyűltek össze a temetőben, hogy utolsó útjára kísérik a falu Tanító nénijét, akinek szárnyai alatt generációk tanultak meg itt írni és olvasni, számolni, szeretetben, becsületben élni, dolgozni. A szertartás keretében *Baranka György* lelkész idézte fel Margit néni és férje, Molnár Lajos Nagytarcsáért végzett munkásságát. Mint beszédéből is kiderült, a tanító házaspár nem csak tanított, hanem kutatott és értéket mentett.

Az önkormányzat nevében *Rimóczi Sándor* polgármester búcsúztatta Tanító nénit. – Több nemzedéken keresztül oktatta a falu gyermekeit a betűvetés tudományára. Gyönyörű kézirása mindannyiunkban megmarad. Munkájáról csak a legmagasabb szinten lehet beszélni. A tanítás mellett a falu kulturális életét is aktívan alakították férjével, *Molnár Lajossal*.

Kórust, színjátszó csoportot és tánc-csoportot szerveztek. Kirándulásokkal és színházlátogatásokkal is ablakot nyitottak a világra. A különböző tanfolyamokon a felnőttek ismereteit bővítették. Igazi néptanítók voltak, Gárdonyi Géza szavaival élve lámpásai ennek a közösségnek, melynek fényénél százak szívták magukba az emberi tisztességet, műveltséget, a kultúrának minden szépségét. Tantermük volt az egész falu – mondta a polgármester.

Fényes Erika, a Blaskovits Oszkár Általános Iskola intézményvezető-helyettese azon szerencsések közé tartozik, akit még tanított Margit néni. A ravatalnál rámutatott, Margitka néni mindig csak elsős és másodikos gyerekeket tanított, ami a leghálásabb, de egyben a legnehezebb is a pedagógusi pályán. Hiszen ekkor kell olyan alapokat adni nekik, amelyekre a későbbi tanulmányok során is bizton lehet építeni.

Győriné Kováts Andrea Margit néni és férje elévülhetetlen érdemeiről szolt, amelyek eredményeként hatvan éve létre jöhetett a Falumúzeum.

Elbúcsúzott a Tanító nénitől *Bátori László*, a Nagytarcsai Hagyományörző

Kulturális Egyesület, a helyi néptánc-csoport vezetője is. Végül egyházi énekek és imádság kíséretében került Molnár Lajosné Hajdú Margit, Tanító néni végső nyughelyére.

Az utolsó levél (Vezeti a kezemet)

Tanító néni, Molnár Lajosné Hajdú Margit 2018 őszén küldte első írását a lapunkba, egy sorozat első állomásként. Kézírással, gyöngybetűkkel. És küldte minden hónapban, precízen. Nem magáról írt, hanem Nagytarcsáról. Hagyományokról, néprajzról, viseletről, használati tárgyokról.

Idén, januárban kicsit aggódtam is. Nem jön az írás? De, megjött. Kicsit rendhagyó. Két nappal a halálhíre előtt érkezett meg. Olyan, mint egy végső üzenet, utolsó bekezdését tekintve pedig végrendelet. Megrendültem, amikor elolvastam, majd másnap még jobban, amikor rádöbentem: Ő tényleg tudta, hogy ez az utolsó levele.

Mindig is úgy éreztem, amióta leveleket kaptam, hogy hiába nem voltam a tanítványa, diktál. És vezeti a kezemet. Hiszen itt a kézírás, amit én alakítok számítógépes karakterekké, de az ő útmutatása alapján. Diktál. És vezeti a kezemet. Többé már nem lesz ilyen. De hiányozni fog. (Zsalakó István a Nagytarcsai Tükör felelős szerkesztője)

„A dombóvári tanítóképzőbe a második világháború idején beiratkozott egy Tolna megyei kislány, Hajdú Margit, hogy valóra váltsa álmát, tanító lehessen. Nem volt könnyen megvalósítható ez akkor, amikor a több ezer lelket számláló falum, Iregszemcse, autóbussz híján eléggé el volt zárva a külvilágtól.

Szerencsém volt, mert a képzőben a tanítás tudományán kívül a néprajztudományra, annak szeretetére, becsülésére is oktattak minket. Ott ismertem meg, mi is az a néprajz.

A mi falunkban és közelünkben nem járt senki népviseletben. Édesanyám szekrényében is csak egy blúzt, „röpkét” találtam. Fekete szövetből varrták, hímzés egy csepp sem volt rajta.

Úgy hozta a sors, hogy az iskola utolsó évét a cinkotai képzőben fejeztem be. Ez az iskola hozott közelebb Nagytarcsához. Ez alatt érthetjük a földrajzi közelséget is, de ezt tudtam a legkevésbé, mert a földrajz órákon véletlenül sem említette senki ennek a kedves falunak a nevét.

De az intézet előtt volt egy útbaigazító tábla, amire ki volt írva: Nagytarcsa, és egy nyíl mutatta, merre van. Megtetszett az aranyjánosi név: Tarcsa.

Amikor az oklevél birtokában tanítói állást kerestem, a megyei tanácson boldogan fedeztem fel az álláslehetőségek között a Nagytarcsa helységnevet, és kértem a velem foglalkozó, „állásinterjút” vezető két idősebb kollégától, hogy ide adjanak kinevezést. Miért, miért nem, inkább szerettek volna Gödöllőre, vagy Kistarcsára küldeni, mondván, hogy ezeknek közlekedésük is van. De én, mint megszállott, ragaszkodtam Nagytarcsához.

Megkaptam a kinevezést. 1949. május 1-jén gyalogosan „bevonultam” a faluba. Elém tárult a falu Kistarcsa felőli rétje, amely smaragdzölden csillogott a déli napfényben. A réten, mint egy Szinyei-Merse festményen, egymással szemben, karéjban ült öt aranyos kislány. Szoknyájukat maguk körül szétterítve valamit játszottak, miközben libákra vigyáztak.

A szívemet erre a látványra boldogság töltötte el, éreztem, hogy megtaláltam életem célját. Ez az érzés ma, 94 évesen is elevenen él bennem.

Itt töltöttem két évet, ismerkedtem a gyerekekkel, felnőttekkel. Dolgoztam az iskolában, és soha el nem feledhetően élveztem az itt található szépséget, a népviseletet, a rajta fellelhető díszítőművészetet, amit sokan maguk rajzoltak, mindenki maga varrta, hímizte.

Csodáltam, szerettem, mert csodálható volt.

Majd Budapestre helyeztek, ahol későbbi férjemmel, Molnár Lajossal találkoztunk és összeházasodtunk. Ő is megismerte a falut, szerencsémre ugyancsak május 1-jén, 1955-ben, a lányok a fúvós zenekar zenéjére visszacovát jártak az akkori óvoda sarkánál. Selyemszoknyájuk, hímzett, sokszó al-sójuk reppent a táncban. Kivarrott pruszlikjuk, ingujjuk, kötényük, pántlikás hajuk csodálatos látványt nyújtott.

A debreceni kollégiumban végzett férjemet ugyanúgy megragadta a látvány, mint engem. „Jöjünk ide tanítani!” – mondta. Itt dőlt el további sorsunk.

1956-ban kiköltöztünk. Megszületett a gondolat, hogy megörökítésre érdemes a látvány, meg kell alapítani a múzeumot, le kell jegyezni a helytörténetet és a szellemi néphagyományt. Legelőször a férjem fogalmazta meg, magam pedig azonnal hozzáálltam a megvalósításhoz.

Ehhez persze kellett a sok jóindulatú Kati, Erzsi, Annus néni, Pista, Pali, Jani bácsi, akik, amikor megtudták, hogy őseik örökét, tárgyi és szellemi hagyatékát szeretnénk közkinccsé tenni, szívesen, örömmel ajándékba adták a féltve őrzött holmikat, mesélték a helytörténetet, szokásaikat. Mi pedig hordtuk és jegyeztük mindezt. Segítettek az akkori tanítványok is. Kerékpárra pakoltuk az egy-egy vasárnap kapott dolgokat, és vittük a lakásunkra, ahol gyűlt, gyűlt a sok emlék. Az elsők között volt egy 1886-ból való kelengyés láda, Erdek Zuzana felirattal, apró, piros virágokkal.

Ebbe pakoltuk az ajándékokat. Hamar megtelt. Más bútorok is ide kerültek, helyiséget kellett keresni. Találtunk is. A színjátszó és tánccsoport próbahelyiségeit, a mai múzeum épületét „foglaltuk le” a céljaink elérésére, a Tanács tudta nélkül.

Lett is belőle vita, amely a múzeum javára vált. A sok-sok kedves öltözeti darab mellett súlyos templomi énekes könyvek, paraszti munkaeszközök, bútorok is hozzánk kerültek. Kaptunk egy „elszobai” ágyat, amelyben P. Pista bácsi szerint csak a szerelmesek aludtak. Ha felvetették a megfelelő „vánkusokkal”, megdöbbenően gyönyörű

látványt nyújtott. Szereztünk sarokpadot is, 1917-ből valót. A tulajdonos új házaspár neve is rajta van: az új férjét Sipiczki Mártonnak hívták.

Kaptunk szekrényes-fiókos asztalt, melynek fiókja kulcsra zárható. A kulcsa az anyós zsebében volt. Ebbe zárták az ételmaradékot – a rossz nyelvek szerint azért, hogy a menyecske délután meg ne egye...

Sublótot is adtak. Ebben a ruhákat őrizték, tetején a búcsúfiák, vásárfiák, csészék és a borotválkozó tükör állt. Értékes darab a falitükör is, amelynek tornyain a szerelmi ajándékok, a szalagok függtek.

Amikor a szinte felszámolhatatlanul sok érték összegyűlt, beletároltuk azokat, és megterveztük a Falumúzeumot. Elvünk volt, hogy a bölcsőtől a koporsóig tükrözze a lakosság életét. Ehhez tanulmányoztuk a Néprajzi Múzeumot, neves muzeológusok segítségével.

1960. augusztus 28-án megnyitottuk a kiállítást. Óriási volt az érdeklődés. Csak sorban állás után lehetett bejutni. Híre ment a környéken is, a világban is. A vendégkönyv tanúsága szerint az első tíz évben negyvenöt országból több ezer vendég tett bejegyzést.

A sikeres megnyitás után a szellemi hagyatékok gyűjtésére koncentráltunk. Jártunk a családokhoz és a budapesti könyvtárakba, levéltárakba. Ez lassúbb munka volt. Az első könyvünk, amelyet férjemmel közösen írtunk, 1974-ben jelent meg, Nagytarcsa címmel. Amellett, hogy nagyon kedves számkra, büszkék voltunk rá, hogy az USA Kongresszusi Könyvtára is kért belőle egy példányt a Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságától.

A második könyv a Nagytarcsai hímzések, amelyet csak magam jegyeztem, 1982-ben jelent meg. A szöveget én ír-

tam, a gyönyörű illusztrációkat Molnár Lajos és segítőtársa, Tarcsainé Sipiczki Anna alkották. Férjem sok tehetséges rajzoló asszony munkáját másolta, így mondhatók a grafikák eredetinek.

A harmadik könyv A Nagytarcsai Népfőiskola 1938-1988 címet viseli. Molnár Lajos munkája. A címlapot is ő tervezte. Fontos munka, mert addig csak a sárospataki népfőiskoláról lehetett olvasni, mintha a Sztehló Gábor által létrehozott nagytarcsai nem is lett volna.

A negyedik könyv közös munkánk, a Tanulmányok Nagytarcsa múltjából című. 1988-ban látott napvilágot. Mint a többi közös munkában, a népviseleti és néphagyományi részt én írtam, a helytörténetit a férjem.

Az ötödik munka: Nagytarcsa történeti és néprajzi emlékei, a borítón Sinka Pista látható. 1999-ben jelent meg. Ebben közöljük Győri Péterné Hess Zsuzsanna szakdolgozatát: Tanítóművészet a nagytarcsai evangélikus gyülekezetben címmel.

A 700 éves Nagytarcsa című könyvünk volt az utolsó, amelyben igyekeztünk emléket állítani a „kerek évfordulós” településnek. A könyveken kívül sok cikk is íródott, amelyek az Élet és Tudomány, a Studia Cornitansia című szakfolyóiratokban jelentek meg.

A könyvek írásáért soha nem fogadtunk el pénzt, ellenben kitüntetést szép számmal kaptunk. Tekintettel a Falumúzeum megnyitásának hatvanadik évfordulójára, mindezt a múzeumvezető kérésére meséltem el. Úgy éreztem helyesnek, hogy a helyi néprajzi értékek megőrzésének indítékairól saját lelki indíttatásaimat is megosztom.

Ha újra születnénk, tudom, újra megtennénk ugyanezt, mert amit ebben a faluban meg tudtunk őrizni, az megőrzésre érdemes, nagy érték. Köszönet mindenkinek, aki ebben segített. Kérem, becsülje meg az utókor!”

Szeretettel: A TANÍTÓ NÉNI

Fotó: Bagyinszki Zoltán

Az írás megjelent a Nagytarcsai Tükör 2020 januári számában. A felelős szerkesztő engedélyével közöltük.

SZENTMISÉK RENDJE

hétfő: 18;
kedd: 14.30 engesztelő imaóra;
szerda: 18;
csütörtök: 18 igeliturgia;
péntek: 18;
szombat: 18 (elővételezett);
vasárnap: 7.30; 10.30

Görögkatolikus szent liturgia:

Jún. 21; júl. 5, 19; aug. 2, 16: 18 óra
Nagyarcsán hirdetjük majd a szentmiséket.

IRODAI ÓRÁK A PLÉBÁNIÁN

hétfő: 15–17.30
szerda: 10–12
csütörtök: 10–12
péntek: 15–17

ESEMÉNYEK

Június

- 14-én, Úrnapi szentmise
- A nyár folyamán a közösségek többsége szünetet tart. Folytatás ősszel.

ÜNNEPEINK

Június

4. A mi Urunk, Jézus Krisztus, az örök főpap
7. Szentháromság vasárnapja
14. Krisztus Szent Teste és Vére, Úrnapija
19. Jézus Szent Szíve
24. Keresztelő Szent János születése
27. Szent László király
29. Szent Péter és Szent Pál apostolok

Július

2. Szűz Mária látogatása Erzsébetnél (Sarlós Boldogasszony)
3. Szent Tamás apostol
11. Szent Benedek, Európa fővédősz.
23. Szent Brigitta szerzetesnő, Európa társvédőszentje
25. Szent Jakab apostol

Augusztus

6. Urunk színeváltozása
9. Szent Teréz Benedikta vértanú
10. Szent Lőrinc diakónus és vértanú
15. Szűz Mária mennybevétele
20. Szent István király
24. Szent Bertalan apostol
29. Keresztelő Szt. János vértanúsága

TESTÜLETI ÜLÉS

A képviselő-testület május 27-én tartotta legutóbbi megbeszélését, erről közlünk rövid összefoglalót.

• Június 14-én lesz Úrnapija, a járványügyi intézkedésekre tekintettel idén nem lesz körmenet. Két szentmise lesz aznap, az egyik reggel fél 8-kor a 65 évesnél idősebb testvéreknek, a másik pedig délelőtt fél 11-kor. A fél 11-es szentmise szabadtéren, a plébánia udvarán kerül megtartásra. Kérjük a Kedves Testvéreket, hogy hozzanak magukkal virágcsokrokat, melyeket a szentmisén megszentelünk. Sátor nem kerül felállításra, ezért kérjük, hogy hozzanak esernyőt, amennyiben ez az eső vagy a napsütés miatt szükséges. Kérjük a Mária-lányokat, hogy ők is jöjjenek, bár körmenet nem lesz, örülünk, ha ott vannak viseletben, és köszönjük a szolgálatukat.

• *Jámbor Veronika* lesz az új irodavezető, a betanulást már elkezdte, 2020. augusztus 1-től veszi át az irodát.

• Az egyházközség egy nagyarcsai adományozótól egymillió forint összegű támogatást kapott, mely tekintetében az adományozó azt kérte, hogy ez az összeg a nagyarcsai filia szándéka

szerint legyen felhasználva, ennek megfelelően fogunk eljárni. Hálás köszönet az adományért néhai *Molnár Lajosné Hajdú Margit*nak.

• Az egyházközségi óvoda épülete készül, a munkások jól haladnak. A hatósági ügyintézés is folyamatban van, de ez kissé dögös a bürokrácia nehézségei miatt.

• A temető egyházközségi tulajdonú részének Aulich utca felőli kerítése leromlott állapotban van, annak felújítása szükséges, mely terveink között szerepel.

• *Görbe József* plébánost 2020. augusztus 1-i hatállyal áthelyezték. Az új plébános *Pető Gábor* atya lesz, illetve érkezik egy káplán is, *Vukovich Márton*. Kistarcsa és Nagyarcsa mellett Csömört és Kerepest is ők fogják ellátni, Kerepesen *Frajna András* atya marad segíteni.

• A járványügyi veszélyhelyzetre tekintettel a szokásos testületi ülésrend felborult, azonban továbbra is lehetőség van bármilyen észrevétel, kérdést, javaslatot leadni a sekrestyében, ezeket a soron következő ülésen napi-rendre veszi a testület.

Ima a Nemzetközi Eucharisztikus Kongresszusért

Mennyei Atyánk, minden élet forrása! Küldd el Szentlelkedet, hogy az önmagát értünk feláldozó és az Oltáriszentségben velünk lévő Krisztust felismerjük és egyre jobban szeressük! Ő Urunk és Mesterünk, barátunk és táplálékunk, orvosunk és békességünk. Adj bátorságot, hogy az ő erejét és örömét elvigyük minden emberhez! Add, hogy a készület ideje és az Eucharisztikus Kongresszus ünneplése egész hívő közösségünk, fővárosunk, népünk, Európa és a világ lelki megújulására szolgáljon! Ámen

Kiadja: Kistarcsai Római Katolikus Egyházközség

Felelős kiadó: Görbe József plébános; Szerkesztés: Lauer Tamás diakónus;
Korrekció: Bíró Ildikó; Elektronikusan terjesztve; lapzárta minden hónap 15-én.
2143 Kistarcsa, Széchenyi u. 13. Telefon: +36 (30) 640-1359; +36 (28) 740-377

Honlap: kistarcsa.plebania.hu; nagyarcsa.plebania.hu

E-mail: kistarcsa@communio.hu; nagyarcsa.plebania@gmail.com